

kirjaamo@stm.fi

Lausuntopyyntö STM100:00/2016

Säteilylain kokonaisuudistus

Sosiaali- ja terveysministeriössä on valmisteltu uusi säteilylaki, jolla on tarkoitus panna täytäntöön uusi säteilyturvallisuusdirektiivi. Säteilylain tavoitteena on terveyden suojeleminen säteily aiheuttamilta haitoilta.

Säteilyn lääketieteellinen käyttö

Lääketieteellisen säteilyn käytön osalta lakiesityksessä on nykyistä selkeämmin erotettu toisistaan oikeutus- ja optimointiperiaatteet ja myös selkiytetty niiden sisältöä. Erityisen tärkeää on säätää oireettomien henkilöiden oikeutusarvioinnista ja aikanaan myös käytännössä ratkaista, miten arviointi toteutuu pätevällä tavalla ja asiantuntevasti. Valtiontalouden säästöt ovat jo johtaneet Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen Finohta-arviointitoiminnan lopettamiseen ja myös STM:n seulontatyöryhmä on lakkautettu. Kuntaliitto arvioi, että ilman asianmukaista ohjausta joudutaan helposti perusteettomien tutkimustoimenpiteiden yleistymiseen, mistä seuraa sekä syöpäriskin että turhien tutkimusten ja jatkotutkimusten aiheuttama kustannusten kasvu.

Muun kuin lääketieteellisen altistuksen kirjaamista tulisi voida seurata nykyistä paremmin. Tilausta parantaisi, jos radiologisten tutkimusten luokituksessa voitaisiin ottaa käyttöön lisäkoodi näitä tutkimuksia varten. Lisäkoodia hyödynnetään yleisesti toimenpideluokituksessa, mutta se ei ole käytössä kaikissa RIS-järjestelmissä, joten tämä edellyttää myös tietojärjestelmämuutoksia.

Esityksessä ehdotetaan sairaanhoitajille ja suuhygienisteille rajattua oikeutta lähettää potilaita röntgentutkimuksiin. Läheteoikeuden edellytyksenä olisi riittävä kokemus ja lisäkoulutus, lisäksi läheteoikeus olisi tarkkaan rajattu myös henkilökohtaisella tasolla. Läheteoikeus kattaisi pitkäaikaisten sairauksien hoitosuunnitelman mukaiset tutkimukset ja toisaalta päivystystutkimukset päivystysyksiköissä. Kuntaliitto katsoo, että tarkkaan rajatun läheteoikeuden antaminen tukisi terveydenhuollon ammattiryhmien työnjaon kehittämistä. Lisäksi se voi sujuvoittaa potilaiden hoitoa ja säästää lääkäreiden työaika, mutta ei yleensä tee lääkärin suorittamaa potilaan kliinistä tutkimusta ja hoito-ohjeiden antamista tarpeettomaksi. Taloudellisissa vaikutuksissa ei ole huomioitu hoitajien ja suuhygienistien tarvitseman koulutuksen kustannuksia.

Kunnan terveydensuojeluviranomainen

Säteilylaissa kunnan terveydensuojeluviranomaiselle säädetyt velvoitteet talousveden sekä oleskelutilojen ja asuntojen sisäilman (radon) valvonnasta tukevat terveydensuojelulaissa säädetyt tavoitteet. Terveydensuojeluviranomaista koskevan 15 §:n perusteluissa voisi korostaa terveydensuojelun mahdollisuutta ennaltaehkäistä radonin aiheuttamia terveyshaittoja jo alueiden käytön suunnitteluvaiheessa ja rakennushankkeiden alkuvaiheessa tekemällä varhaisessa vaiheessa yhteistyötä kunnan rakennusvalvonnan ja kaavoituksen kanssa.

Säteilyvaaratilanteissa terveydensuojeluviranomaisen rooli korostuu jälkivaiheessa varmistamalla, että elinympäristö on jälleen turvallinen. Tämä varmistaminen tehdään terveydensuojelulain yleisen terveellisen elinympäristön turvaamiseen liittyvän veloitteen perusteella. Kuntaliitto katsoo, että säteilylain kokonaisuudistuksessa olisi vielä syytä pohtia terveydensuojeluviranomaisen roolia säteilyvaaratilanteisiin varautumisessa sekä säteilyvaaratilanteiden jälkivaiheessa.

Pelastustoiminta

Pelastustoimella on keskeinen rooli säteilyvaaratilanteiden pelastus- ja suojelutoimien toteuttamisessa sekä yksiköiden omien tehtävien osalta että toimialan vastatessa onnettomuustilanteen aikaisesta yleisjohtotehtävästä. Tästä näkökulmasta pelastuslaitosten asiantuntijoiden näkemysten hyödyntäminen jo säädösvalmistelun aikana olisi ollut erittäin perusteltua.

Pelastustoimen henkilöresurssien käyttöperiaatteisiin ei kuulu, että yksiköitä tai henkilöitä varattaisiin ennalta vain tietyissä erityistilanteissa toimintaan hälytettäväksi. Kuntaliiton käsityksen mukaan esityksen määrittäminen säteilyvaaratyöntekijästä edellyttäisi koko pelastustoimintaan osallistuvan henkilöstön erityisen terveydentilan tarkkailun järjestämistä. Edellä mainittu sekä lisäksi mahdollinen pelastustoimen vastuu säteilyvaara-avustajien altistusolosuhteiden seurannasta tarkoittaisi merkittävää resurssitarpeiden ja kustannusten edelleen kasvua. Esityksen taloudellisia vaikutuksia arvioidessa ei myöskään ole huomioitu sellaisia pelastustoimen kustannuksia, joita syntyy harjoituksista sekä erityiskaluston hankinnasta ja ylläpidosta (mm. säteilymittarit, suojarusteet ja puhdistuslinjastot).

Pelastustoimi täydennyskouluttaa ja harjoittaa henkilöstöään erittäin aktiivisesti. Pelastustoimen säteilyvaaratilanteisiin säteilyvaaratyöntekijöinä toimivien koulutus on perusteltua yhteensovittaa pelastuslaitosten muuhun koulutustoimintaan koulutuksen tehokkuuden varmistamiseksi.

SUOMEN KUNTALIITTO

Jarkko Huovinen
va. johtaja, Alueet ja yhdyskunnat

Tarja Hartikainen
erityisasiantuntija, ympäristöterveys